

STORTINGET

Representantforslag 170 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken
og Solfrid Lerbrekk

Dokument 8: 170 S (2018–2019)

**Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Audun Lysbakken, Mona Fagerås, Lars Haltbrekken
og Solfrid Lerbrekk om en bærekraftig læreplan for
klima og grønn omstilling**

Til Stortinget

Bakgrunn

Fagfornyelsen er den største endringen i norsk skole siden Kunnskapsløftet i 2006. De siste 13 årene har verden blitt mindre, landegrensene mindre synlige og verdenssamfunnet har samlet seg om flere felles mål, som FNs bærekraftsmål og Parisavtalen. For å nå disse målene trenger man en skole som viser hvordan verdens utfordringer henger sammen. Nye læreplaner er et viktig steg på veien til å oppnå dette målet. Stortinget har vedtatt at bærekraftig utvikling skal være et prioritert flerfaglig tema i nye læreplaner.

Kunnskap om klimaendringene og et velorganisert arbeidsliv er en viktig forutsetning for å lykkes med det grønne skiftet og for å kunne møte klimakrisen. Forslagsstillerne mener derfor Stortinget må ta ansvar og sikre at de nye læreplanene møter de nasjonale mulighetene og globale utfordringene som følger av dette.

Klimakrise

Klimaendringene er farlige, urettferdige og allerede i gang. I sin femte hovedrapport er FNs klimapanel mer enn 95 prosent sikre på at klimaendringene er menneskeskapte. Fire av ti av de som vil rammes hardest av klimaendringene, lever i ekstrem fattigdom.

Norge er et av verdens rikeste land og må ta ansvar for å kutte i egen klimaforurensning.

Overordnet del i ny læreplan sier at bærekraftig utvikling skal være ett av tre tverrfaglige tema i skolen. Dette innebærer at temaet bærekraftig utvikling skal være gjennomgripende i hele skoleløpet fra 1. til 13. skoleår ved at elevene skal utvikle

«kompetanse knyttet til de tverrfaglige temaene gjennom arbeid med problemstillinger fra ulike fag».

Dette krever at kunnskap og problemstillinger knyttet til Bærekraftig utvikling blir konkretisert i fagenes kompetansemål.

I regjeringens utkast til de nye nasjonale læreplanene er det globale perspektivet fraværende, og bærekraftig utvikling som tverrfaglig tema har mistet sin tyngde. I Utdanningsdirektoratets forslag har ikke «basisfagene» norsk, matematikk og engelsk «bærekraftig utvikling» som tverrfaglig tema, og dette temaet speiles da heller ikke i forslag til nye kompetansemål. Dette er sterkt kritikkverdig. Ikke minst er fagene norsk og engelsk spesielt godt egnet til drøfting av vår tids viktigste utfordringer. Norsk, engelsk og matematikk utgjør dessuten en svært stor del av timetallet i skolen og vil derfor være sentrale fag i skolens tverrfaglige arbeid.

Fremtidens utfordringer kjenner ingen landegrenser. Det er klimaendringene et eksempel på. Da er det uheldig dersom de nye læreplanene bygger en mur rundt norske elever og det samfunnet som de i fremtiden skal lede. Våren 2019 demonstrerte 40 000 norske elever for klimaet. Elevene i klimastreiken viste tydelig at de ønsker å ta ansvar for fremtiden. De ønsker å gjøre noe for fremtiden. De er globale medborgere, for det kreves et globalt samarbeid om man skal finne løsninger på utfordringene. Forslagsstillerne mener at de nye

læreplanene skal legge til rette for en helhetlig undervisning om bærekraftig utvikling som viser det globale samspillet mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold. Dette vil være i tråd med FNs definisjon av bærekraftig utvikling og FNs bærekraftsmål.

Det organiserte arbeidslivet

Klima- og næringspolitikk kan ikke lenger være to separate politikkområder, men må ses i sammenheng. Det handler ikke om å stoppe industri, næringsutvikling og oppstartsvirksomheter – det handler om å ta modige og viktige politiske grep for å realisere kraftige kutt, ta i bruk ny teknologi, trygge fremtidsrettede arbeidsplasser og legge til rette for nye arbeidsplasser. Forslagsstillerne mener man trenger et nullutslippssamfunn og en dramatisk omdreining mot mer radikale grep som både bidrar til å redusere skadelige klimagassutslipp, og som samtidig kan skape et levedyktig næringsliv for fremtiden.

Et velorganisert arbeidsliv har vært helt sentralt i Norges utvikling og vil være helt sentralt i årene som kommer. Det er bred enighet om at måten man har organisert arbeidslivet og samfunnet på i Norge, har gitt gode resultater i form av høy sysselsetting, omstillingsevne og produktivitet og et arbeidsliv med høy grad av læring. Kjernen i den norske samfunnsmodellen ligger i arbeidslivet, der velorganisert arbeidsliv og trepartssamarbeid er de mest grunnleggende særtrekkene. Lønnsdannelsen og sentrale deler av den økonomiske politikken hviler på at man har organiserte parter i arbeidslivet.

I en tid der organisasjonsgraden i det norske arbeidslivet faller, mener forslagsstillerne at de unge bør lære mer, og ikke mindre, om hvordan det norske arbeidslivet fungerer, og om hvor viktig det er å fagorganisere seg. Dette bekrefter dessuten nok en gang at landet har en regjering som ikke evner å møte de utfordringene dagens samfunns- og arbeidsliv står overfor. Høyres landsmøte har nettopp vedtatt at de vil anerkjenne uorganiserte arbeidstakere. Nå åpner kunnskaps- og integreringsministeren fra Høyre for at fremtidens ungdom ikke skal lære om det organiserte arbeidslivet, som er kjernen i den norske samfunnsmodellen. Det organiserte arbeidslivet har gitt gode resultater i form av høy sysselsetting, omstillingsevne og produktivitet, og et arbeidsliv med en høy grad av læring.

Kunnskap om dette er viktig for å forstå hvordan det norske samfunnet har kunnet vokse fram til ett av verdens beste land å bo og leve i. Kunnskap om arbeidslivet øker relevansen i utdanningene. Det kan gi mer motiverte elever og elever som er bedre forberedt til å tre inn i et krevende arbeidsliv.

Fagfornyelsen – prosess

Utdanningsdirektoratet (Udir) har ledet arbeidet med fagfornyelsen, og læreplangruppene har, så langt

forslagsstillerne kan vurdere, i all hovedsak utformet sine forslag i tråd med de føringer som Stortinget la til grunn ved behandlingen av Meld. St. 28 (2015–2016) Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet, jf. Innst. 19 S (2016–2017). Det er derfor urovekkende at Kunnskapsdepartementet, før forslagene ble sendt på høring, gjorde relativt dramatiske endringer ved å kutte det tverrfaglige temaet «bærekraftig utvikling» fra læreplanene i norsk, engelsk og matematikk. Gjennom å instruere Udir om «at noen tekster må utgå» gav Kunnskapsdepartementet Udir svært kort frist til å gjøre denne ryddejobben, uten at faggrupper eller de tverrfaglige referansegruppene ble involvert. Ryddejobben ble dermed gjort uten det faglige fundament og den samskaping som Fagfornyelsen hadde vært preget av frem til dette tidspunktet.

LO og NHO var dessuten tidlig ute og påpekte at arbeidslivets parter nesten ikke var representert i læreplangruppene, og har også kritisert kunnskaps- og integreringsministeren for ikke å lytte til arbeidslivets organisasjoner underveis i arbeidet. De fryktet med dette at kunnskap om arbeidslivet ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i de nye læreplanene. Høringsutkastet viser dessverre at de fikk rett.

Forslagsstillerne mener begge deler bryter med Stortingets vilje slik den fremkommer i følgende merknad fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i Innst. 19 S (2016–2017):

«Komiteen er enig med regjeringen i at det er nødvendig å iverksette en grundig nasjonal prosess for det videre arbeidet med fornying av læreplanene. Komiteen understreker at det er viktig at en slik prosess gjennomføres med bred involvering. Komiteen forutsetter at prosessen med fornying av læreplanverket skjer i nært samarbeid med fagmiljøer og representanter for lærere, skoleledere og skoleeiere.»

Forslagsstillerne frykter at regjeringen heller ikke i den siste og avgjørende høringsrunden lytter til faglige råd, og at man derfor risikerer at læreplanene fastsettes på bakgrunn av Høyres ideologi på tross av Stortingets føringer, læreplangruppene faglighet og arbeidslivets kompetansebehov.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen innlemme det tverrfaglige temaet «bærekraftig utvikling» i læreplanene i norsk, engelsk og matematikk, i tråd med læreplangruppens forslag.

2. Stortinget ber regjeringen se til at kompetansemål som bidrar til økt kunnskap om det organiserte arbeidslivet, blir ivaretatt i relevante læreplaner.

18. juni 2019

Audun Lysbakken

Mona Fagerås

Lars Haltbrekken

Solfrid Lerbrekk

